

Tisztelt Emlékező Közösség!

Városunk önkormányzati képviselő-testületének és a Móricz Zsigmond Református Kollégium Öregdiákok Baráti Körének nevében szeretettel köszöntöm ez ünnepi esemény valamennyi kedves résztvevőjét: Kormány megbízott Asszonyt, Főtiszteletű Püspök urat, Nagytiszteletű Esperes urat, Nagytiszteletű Lelkésznök Urat, Lelkésznőket és Lelkész Urakat, az iskola régi és mai tanárait, diákjait, valamint mindenkit, aki itt van, akinek fontos, hogy közösségben emlékezzünk meg sorsfordító eseményekről.

Szeretett városunk újratelepüléséről, az iskola megújulásáról szóló gondolataimat szeretném Önökkel e jeles ünnepen megosztani.

...minden éjjel arról álmodtak, hogy vissza fognak térni. Minden nap arról beszéltek, hogy el kell indulni. Meg kell nézni, mi maradt az otthonaikból, a földjeikből. Meg kell tudni, mi lett a többiekkel, akik hozzájuk hasonlóan menekülni kényszerültek hol a török üldözőktől, hol a fosztogató, rabló rácok elől. Minden álmukba belehasított egy-egy rémült kiáltás, mely újra felidézte az átélt félelmeket, a fájdalmakat. De bárhová is sodorta őket – eleinket, hajdani testvéreinket – a menekülés, mindig odavágytak, oda, ahol képzeletükben a régi tűzhelyeik várták őket vissza.

De a folytonos üldöztetések miatt „1705-ben – ahogyan azt Györffy István lejegyezte – a kun földön emberek hiányában megszűnik az emberi történet. Az őstermészet átveszi a csendes birodalmat... hat esztendeig tart csendes, zavartalan uralkodása.” Aztán elérkezik az 1711. esztendő, a szatmári békekötés, elül a fegyverzaj – és újraélednek a remények. Ám még mindig újabb évek teltek el, amíg 1717. augusztus 17-én megkezdődhetett elmenekült eleink hazatérése Rákóczi rakamazi birtokáról és az ország keleti településeiről. Sorsfordító esztendő. Őseink sorsát jobbra fordító esztendő.

El tudjuk képzelni azokat a perceket, amikor az első családok visszaérkeztek? A fájdalmat az elvesztett szeretteik miatt és a megérkezés örömet? Azt a mondatot, amit talán az egyik családfő, megállva régi otthonának vélt helyén, és hosszú hallgatás után, nagy sóhajjal, elszántsággal, elszoruló torokkal kimondott, hogy: „Hazajöttünk. De én innen többet el nem megyek, csak ha visznek!” És a reagálás talán csak a fiatalabbak elmerült szemlélődése, tervezgetése lehetett, hogy hogyan is lássanak hozzá régi-új hazájukban otthonaik megépítéséhez.

A korábbi évtizedekben szétszóródott lakosság és leszármazottaik, de új hazát, otthon keresők is érkeztek ide, majd évről évre gyarapodtak mind lélekszámban, mind anyagi javakban. **És bármennyire is sújtották később is sorscsapások e hely népét, 1717-től kezdve mindmáig továbbvitték az életet ősi lakhelyükön, ezen a földön.** „Azóta folyamatos itt az élet” – summázza a lényegét e témában megkerülhetetlen helytörténészünk, dr. Ducza Lajos. Csukás István pedig így foglalta versbe a megmaradásukat: „Népek hulltak, népek veszték, / de ők itt maradtak veszteg.” Az 1717 utáni háromszáz év alatt eleink túléltek tűzvészt, pestist, átéltek szabadságharcokat, háborúkat, megélték a lakosság egy részének elvándorlását Pacsérra. Ugyanakkor előmozdítói és részesei lehettek örömteljes időszakoknak is. Ilyen volt a redemptió és az azt követő paraszt-polgári fejlődés, a várossá nyilvánítás, ilyenek voltak az építő békeévek főként Gaál Kálmán polgármestersége alatt, és **talán felzárkózunk eleinkhez mi, mai kisújszállásaiak is az elmúlt évtized, évtizedek városépítésével.**

De lépünk vissza ismét az időben, és lássuk meg, hogy hajdani testvéreink háromszáz esztendővel ezelőtt nemcsak tárgyi, fizikai építésekbe kezdtek, hanem lelki, szellemi építkezésbe is. **Már az első újratelepülők között ugyanis ott volt egy fiatal lévita, azaz lelki szolgálatot is végző tanító Musnai Mózes személyében,** aki mint magvető elszórta a tudás, a hit és az erkölcs magvait ennek a kis közösségnek a szívében. Olvasni, írni, számolni; Istent és embert tisztelni tanította a gyerekeket. Jegyezzük meg a nevét. Az ő, valamint az őt követő években Terbócs István tanító, rektor magvetéséből hajtott ki mindaz, ami városunk mai oktatási rendszeréig vezetett.

És ahogyan a régi lakhelyeikre visszatérők lelkész-tanítót is magukkal hoztak, úgy lehet **az elmúlt háromszáz éves történetünkben számos alkalommal ráatalálni arra, hogy a világi és az egyházi vezetés egymást segítve szolgálta közösségünket.**

Amint a város gyarapodni kezdett, úgy lett lehetősége az egyháznak iskolák építésére is. E folyamatban **a város és az iskola együttműködése egyik nagy jelentőségű eseményének az 1894-re megvalósított iskola-, azaz gimnáziumépítést tarthatjuk.** Annak idején, amikor az állami oktatásirányítás 1890-ben szigorú feltételeket szabott az akkori „Nagy Oskola” további működtetéséhez, a kisújszállási református egyháztanács bátor és nagy lépésre, új iskola építésére szánta el magát. Bátorságukért, elhatározásukért, hosszú távú előregondolásukért megérdemlik az utókor főhajtását. De megérdemlik ugyanezt **az akkori városvezetők** is, akik pedig **100 ezer Ft támogatást nyújtottak az építéshez** – ez az összeg a beruházás teljes költségének több mint kétharmada volt. **A város és az egyház iskolaépítésben megvalósított együttműködése példaértékű volt.** Ezt mondhatjuk el majd az 1900-as évek elején **a tanyasi gyermekek iskoláztatásának megszervezéséről is.** Öt tanyasi iskolát építettek, és bár az ötből csak egy (a Lipcsei-iskola) volt egyházi működtetésű, a többi állami, ez utóbbiakban is fogadtak lelkészeket.

Az iskolákat köztudottan 1948-ban államosították, és majd csak a rendszerváltás után, 1991-ben született meg a volt egyházi ingatlanok tulajdoni helyzetének rendezéséről szóló törvény. Az önkormányzat és az egyház között dr. Ducza Lajos polgármester úr és néhai nagytiszteletű Lőrincz Gáspár lelkész úr vezetésével, hosszas tárgyalások után mindkét fél számára megnyugtató egyezség született. A volt egyházi ingatlanok egy részét visszakapta a Református Egyházközség, egy részéért pedig az állam kártalanította részben az egyházat, részben az önkormányzatot. Ennek hozadéka lett a Rákóczi utca 1. sz. alatti iskola – a Kossuth-iskola – megépítése, a Református Egyházközség pedig biztonsággal tervezhette, újjászervezhette az 1997-ben megkezdett egyházi oktatást. Bár a megegyezés folyamatában történt megtorpanás, tíz évvel ezelőtt, 2007 októberében a Városháza Dísztermében, ünnepélyes keretek között megtettük e témában az utolsó aláírást is. – Kérem, engedjenek meg egy személyes megjegyzést: akkor, polgármesterségem első esztendejének végén örömmel és felemelő érzéssel töltött el, hogy a városunk életében e nagy horderejű folyamatot úgy sikerült lezárunk, hogy **újra bátran kimondhattuk: Kisújszálláson a város és az egyház együttműködése a város közösségét szolgálja.**

Aztán újra teltek-múltak az évek. A város közoktatási rendszere – úgy gondolom – igen jól működött. Felkészült pedagógusok, módszertanában megújuló óvodák és iskolák, sikeres pályázatok, korszerű technikai, valamint informatikai feltételek, jó

együtműködés a fenntartó önkormányzattal – és sorolhatnám még a közös munka útjelzőit.

Öt éve azonban mégis úgy döntöttünk, új útra lépünk. Így hát **képviselő-testületünk** széles körű egyeztetést követően **átadta köznevelési intézményeinek fenntartását a Kisújszállási Református Egyházközségnek és a Baptista Szeretetszolgálatnak.** Nagyobb biztosságot, jobb működési feltételeket reméltünk az egyházi fenntartásban intézményeink számára, mint amire az akkori és a mostani köznevelési környezet változásai ígértek, ígérek.

Az azóta eltelt évek részben már **beváltották reményeinket**, bízom benne, hogy a következő évtizedek is igazolni fogják döntésünk helyességét. Bízom abban is, hogy nemcsak közösen megvalósított **beruházásaink** fogják jelezni, hogy **együtt jó úton járunk**, hanem leginkább az az útravaló, amit az iskolától kapnak a diákok biztos tudás és támaszt jelentő keresztény **értékrend** formájában.

... aztán, ha valahol mégis elakadnánk, a kisúji mórinczosoknak mindig van egy menedékük: Öregdiák barátaink, közöttük magam is. Mind jó akaratú, iskolánk iránt szeretettel elkötelezett hajdani diákok közössége. Ott vagyunk a háttérben, és szeretnénk támasz lenni az iskola életében. Önkormányzatunk mellett az Öregdiákok Baráti Körének üdvözlétét is tolmácsolva kívánom, hogy városunk és a Kisújszállási Református Egyházközség, valamint annak iskolája folytassa jó együtműködését közösségeink boldogulásáért, megmaradásáért.

Valahogy úgy, ahogyan azt Ady Endre megfogalmazta a gimnázium névadójához, Mórincz Zsigmondhoz írt köszöntő versében:

*„Koszorut nem viszek, írás megy helyette,
De ott leszek mégis, míg élek, mellette.”*

Köszönöm megtisztelő figyelmüket.